NN 38/2018 (25.4.2018.), Pravilnik o nuklearnom osiguranju

DRŽAVNI ZAVOD ZA RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST

737

Na temelju članka 66.a Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine«, br. 141/13, 39/15 i 130/17), ravnatelj Državnoga zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove, donosi

PRAVILNIK

O NUKLEARNOM OSIGURANJU

1. OSNOVNE ODREDBE

Sadržaj pravilnika

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom utvrđuje se vrsta i obuhvat mjera nuklearnog osiguranja, sadržaj Plana nuklearnog osiguranja te način i opseg izvješćivanja o događajima koji ugrožavaju nuklearno osiguranje.

(2) Odredbe ovoga Pravilnika odnose se na:

1. nositelje odobrenja za obavljanje djelatnosti s izvorom ionizirajućeg zračenja ili nuklearne djelatnosti ili djelatnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora
2. posjednike radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva
3. posjednike nuklearnog materijala
4. prouzročitelje i/ili vlasnike radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora, odnosno istrošenog nuklearnog goriva
5. vlasnike nuklearnog materijala.

Usklađivanje propisa s pravnom stečevinom Europske unije

Članak 2.

Ovim pravilnikom u hrvatsko zakonodavstvo preuzima se sljedeći akt Europske unije:

– Direktiva Vijeća 2013/59/Euratom od 05. prosinca 2013. o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potječu od izloženosti ionizirajućem zračenju i o stavljanju izvan snage direktiva 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (SL L 13, 17. 1. 2014.).

Pojmovi

Članak 3.

(1) Pojedini izrazi u smislu ovoga Pravilnika imaju sljedeće značenje:

1. *identifikacija mete* jest proces kojim se utvrđuje koje građevine, aktivnosti ili opremu treba zaštititi kako bi se spriječila krađa ili sabotaža nuklearnog materijala, radioaktivnih izvora i radioaktivnog otpada ili sabotaža postrojenja ili prijevoznog vozila koja bi dovela do izlaganja štetnom utjecaju ionizirajućeg zračenja ili nekontroliranog ispuštanja radioaktivnog materijala
2. *kategorija nuklearnog materijala* jest brojčana vrijednost koja se određuje sukladno Prilogu III. ovoga Pravilnika
3. *kategorija radioaktivnog izvora i skupa radioaktivnih izvora* jest brojčana vrijednost koja se određuje sukladno Prilogu II. ovoga Pravilnika
4. *ključno područje* jest područje unutar zaštićenog područja u kojemu se nalazi oprema, sustavi, uređaji ili nuklearni materijal čijom bi se sabotažom izravno ili posredno mogle uzrokovati štetne posljedice po ljudsko zdravlje i sigurnost, kvalitetu života, imovinu ili okoliš

5. *korištenje* označava proizvodnju, posjedovanje, montiranje, uporabu, održavanje ili popravljanje radioaktivnih izvora ili nuklearnih materijala te kratke vremenske intervale tijekom prekida navedenih aktivnosti, a korištenje radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala ne podrazumijeva njihov prijevoz ili zbrinjavanje

6. *meta* jest nuklearni materijal, radioaktivni izvor ili radioaktivni otpad te s njima povezana postrojenja, aktivnosti i oprema, kao i ostale lokacije ili građevine koje bi se u slučaju ugrožavanja nuklearnog osiguranja mogle naći ugrožene, uključujući velika javna događanja, strateške lokacije i osjetljive ili povjerljive informacije

7. *odgoda* jest mjera nuklearnog osiguranja koja predstavlja smetnju počinitelju da ostvari nedozvoljeni pristup, ukrade ili sabotira radioaktivni izvor, radioaktivni otpad ili nuklearni materijal ili sabotira nuklearno postrojenje ili postrojenje za zbrinjavanje, a postiže se u pravilu postavljanjem fizičkih prepreka te se mjeri vremenom koje je počinitelju potrebno da provede planiranu radnju nakon otkrivanja namjere izvršenja iste

8. *odgovor* jest mjera nuklearnog osiguranja koje se poduzima nakon otkrivanja zlonamjernog djela kako bi se počinitelja spriječilo u ostvarenju ciljeva ili kako bi se spriječile štetne posljedice zlonamjernog djela, a uključuje prekidanje i sprječavanje počinitelja u krađi ili sabotaži radioaktivnih izvora, radioaktivnog otpada ili nuklearnog materijala, sabotaži s njima povezanih postrojenja, sprječavanje počinitelja da upotrijebi radioaktivne izvore, radioaktivni otpad ili nuklearni materijal s ciljem prouzročenja štetnih posljedica te povrat radioaktivnih izvora, radioaktivnog otpada ili nuklearnog materijala

9. *odvraćanje* jest mjera nuklearnog osiguranja koja ima za cilj utjecati na potencijalnog počinitelja kako bi isti odustao od pokušaja provedbe zlonamjernog djela, a uspješnom primjenom mjera odvraćanja potencijalni počinitelj stječe dojam da će zlonamjerno djelo biti teško provedivo, uspjeh previše neizvjestan a posljedice neuspjeha ozbiljne

10. *osigurano područje* jest područje iz kojeg je moguć pristup nuklearnim materijalima, radioaktivnim izvorima, radioaktivnom otpadu i s njima povezanim postrojenjima, kojemu je pristup kontroliran, a može sadržavati područja ograničenog pristupa, zaštićena područja i ključna područja

11. *otkrivanje* jest mjera nuklearnog osiguranja kojoj je cilj otkrivanje potencijalnog počinitelja pri pokušaju ostvarenja ili ostvarenju neovlaštenog pristupa, krađe ili sabotaže, a postiže se promatranjem ili uporabom tehničkih sustava detekcije i identifikacije

12. *plan postupanja na mjestu ugrožavanja nuklearnog osiguranja* jest dokument koji navodi snage, zapovjednu strukturu i unaprijed dogovorene postupke odgovora

13. *područje ograničenog pristupa* je područje oko zaštićenog područja kojemu je pristup ograničen

14. *prijevoznik* jest pravna ili fizička osoba, tijelo državne uprave, tijelo lokalne ili područne samouprave koje obavlja prijevoz radioaktivnih izvora, radioaktivnog otpada ili nuklearnog materijala

15. *spremište za privremenu pohranu radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala* jest samostalna građevina ili prostorija unutar građevine druge namjene koja je prikladna za privremenu pohranu radioaktivnih izvora ili nuklearnih materijala kada se oni ne koriste

16. *spis o meti krađe ili sabotaže* jest dokument koji sadrži ključne podatke o meti koji omogućuju djelatnicima službe osiguranja na lokaciji mete kao i tijelima i službama koje dolaze na lokaciju mete nakon dojave o događaju koji ugrožava nuklearno osiguranje provedbu početnih aktivnosti odgovora

17. *skup radioaktivnih izvora* čine radioaktivni izvori smješteni u međusobnoj neposrednoj blizini tako da ih od svakog neovlaštenog pristupa štite iste fizičke prepreke

18. *upravljanje osiguranjem* podrazumijeva organizaciju, aktivnosti i programe kojima se nadzire osiguranje nuklearnih materijala, radioaktivnih izvora, radioaktivnoga otpada, nuklearnih postrojenja i postrojenja za zbrinjavanje, a uključuje upravljanje kontrolom pristupa, planiranje i analizu, vjerodostojnost, pouzdanost, edukaciju i kvalifikacije radnika, popis i evidenciju materijala, uporabu i održavanje nuklearnog osiguranja te osiguranje kvalitete

19. *zaštićeno područje* jest ono područje unutar područja ograničenog pristupa u kojemu se čuva nuklearni materijal, radioaktivni izvor ili radioaktivni otpad, a zaštićeno područje u pravilu ima sustav za otkrivanje proboja i kontrolu pristupa

(2) Ostali izrazi koji se pojavljuju u ovom Pravilniku imaju značenje utvrđeno u članku 4. Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine«, br. 141/13, 39/15 i 130/17, u daljnjem tekstu: Zakon).

Kategorizacija radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala

Članak 4.

(1) Nositelj odobrenja ili prijevoznik određuju kategoriju svakog radioaktivnog izvora, skupa radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala.

(2) Kategorija radioaktivnog izvora ili skupa radioaktivnih izvora određuje se sukladno Prilogu II. ovoga Pravilnika koji čini njegov sastavni dio.

(3) Kategorija nuklearnog materijala određuje se sukladno Prilogu III. ovoga Pravilnika koji čini njegov sastavni dio.

(4) Nositelj odobrenja ili prijevoznik obvezan je prema kategoriji iz stavaka 2. i 3. ovoga članka utvrditi mjere koje će udovoljavati zahtjevima nuklearnog osiguranja sukladno Prilogu I. ovoga Pravilnika koji čini njegov sastavni dio.

(5) Odredbe ovoga Pravilnika koje se odnose na određene kategorije radioaktivnih izvora primjenjuju se i na skup radioaktivnih izvora iste kategorije.

2. PROCJENA PRIJETNJE I PRIJETNJA PREDVIĐENA PROJEKTNOM OSNOVOM

Procjena prijetnje

Članak 5.

(1) Procjena prijetnje je dokument koji izrađuju tijela državne uprave nadležna za unutarnje poslove, poslove obrane i nacionalne sigurnosti temeljem propisa koji uređuju policijske poslove i sigurnosno-obavještajni sustav u Republici Hrvatskoj.

(2) Procjena prijetnje između ostalog sadrži:

1. izjavu o općoj sigurnosnoj situaciji na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini

2. informacije o nezakonitim aktivnostima u vezi s radioaktivnim izvorima, nuklearnim materijalom i radioaktivnim otpadom tijekom razdoblja koje se smatra značajnim

3. informacije o terorističkim aktivnostima na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini tijekom razdoblja koje se smatra značajnim

4. informacije o aktivnostima drugih počinitelja koje bi mogle utjecati na nuklearno osiguranje i informacije o mogućim prijetnjama temeljem suradnje unutarnjeg počinitelja

5. informacije o potencijalnim vrstama napada.

(3) U informacijama iz stavka 2. ovoga članka navode se: motivi, sposobnosti i karakteristike potencijalnog unutarnjeg ili vanjskog počinitelja, uključujući brojnost, namjere, taktiku, oružje, tehnička sredstva i opremu, znanja, vještine, prijevozna sredstva, komunikacijsku opremu te osnovne podatke o sposobnosti planiranja, razini usavršenosti, financiranju i podršci kojima potencijalni počinitelji raspolažu.

(4) Dokument Procjena prijetnje sadrži osjetljive informacije te se klasificira sukladno važećem propisu koji uređuje tajnost podataka.

(5) Stupanj prijetnje procjenjuje se kao »NIZAK«, »SREDNJI« ili »VISOK«.

Prijetnja predviđena projektnom osnovom

Članak 6.

(1) Dokument Prijetnja predviđena projektnom osnovom (u daljnjem tekstu: PPPO) za radioaktivne izvore, nuklearne materijale i radioaktivni otpad koji se koriste, prevoze ili zbrinjavaju, izrađuje Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost (u daljnjem tekstu: Zavod) temeljem Procjene prijetnje ili temeljem javno dostupnih izvora. PPPO Zavod dostavlja onim nositeljima odobrenja koji su obvezni svoje Planove nuklearnog osiguranja uskladiti s važećom PPPO.

(2) PPPO između ostalog sadrži:

1. opis raznih vrsta potencijalnih prijetnji, sukladno podacima navedenim u Procjeni prijetnje

2. analizu svakog potencijalnog počinitelja iz Procjene prijetnje radi procjene njihovog značaja za PPPO

3. sposobnosti i karakteristike pretpostavljenog unutarnjeg i/ili vanjskog počinitelja, temeljem podataka iz Procjene prijetnje

4. podatke o prijetnjama utvrđenim u Procjeni prijetnje koje se ne mogu obuhvatiti sa PPPO

(3) U izradi PPPO, Zavod između ostalog uzima u obzir i sljedeće elemente vezane za potencijalnog počinitelja:

1. motiv – politički, financijski, ideološki ili osobni

2. spremnost na gubitak vlastitog života, spremnost na ugrožavanje života drugih

3. namjera – sabotaža, krađa, izazivanje panike, ugrožavanje političke stabilnosti, nanošenje štete

4. brojnost – počinitelja ili skupina, odnosno snaga za napad i podršku

5. oružje – vrsta i količina

6. eksploziv – vrsta, količina, način detoniranja

7. oprema, komunikacijska opremu, bespilotne letjelice

8. način prijevoza (zemlja, voda, zrak) i prijevozna sredstva (vozila, kamioni, motocikli, plovila, helikopteri)

9. tehničke i borbene vještine

10. računalne vještine i sposobnost izvršenja kibernetičkog napada

11. poznavanje mete, planova građevina, procedura, kao i mjera osiguranja

12. u slučaju prijevoza – stupanj upoznatosti s pravcima prijevoza, vremenskim rasporedom i mjerama osiguranja

13. izvori financiranja i količina raspoloživih financijskih sredstava

14. motiv, brojnost i sposobnosti unutarnjih počinitelja

15. struktura logističke podrške

16. taktika – prikradanje, primjena sile, zavaravanje, napad iz daljine, istovremeni napadi, uzimanje taoca

17. vjerojatni scenarij ostvarenja prijetnje.

(4) Zavod revidira PPPO periodično ili u trenutku kada nastupe okolnosti koje za posljedicu imaju promjenu sigurnosne situacije odnosno promjenu Procjene prijetnje.

(5) PPPO je povjerljivi dokument i klasificira se u skladu s propisima koji uređuju tajnost podataka.

3. OBVEZE NOSITELJA ODOBRENJA

Osoba odgovorna za provedbu mjera nuklearnog osiguranja

Članak 7.

Nositelj odobrenja obavezan je imenovati osobu odgovornu za provedbu mjera nuklearnog osiguranja za radioaktivne izvore, nuklearne materijale, nuklearno postrojenje ili postrojenje za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora (u daljnjem tekstu: odgovorna osoba).

Sigurnosne zapreke

Članak 8.

(1) Utvrđivanje nepostojanja sigurnosne zapreke obavezno je za odgovorne osobe i radnike koji rukuju radioaktivnim izvorima 1. kategorije i nuklearnim materijalom I., II. i III. kategorije u svim postrojenjima koja koriste takve izvore odnosno nuklearni materijal kao i u postrojenjima za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora.

(2) Sigurnosne zapreke utvrđuju se provođenjem temeljne sigurnosne provjere u skladu sa zakonom koji utvrđuje pojam, vrste i stupnjeve sigurnosne provjere, sigurnosne zapreke te postupak provođenja istih.

(3) U slučaju posebne ili povišene prijetnje iz članka 34. ovoga Pravilnika, ravnatelj Zavoda može proširiti zahtjev za sigurnosnom provjerom i na druge radnike odnosno kategorije radioaktivnih izvora.

Usklađenje s PPPO

Članak 9.

Nositelj odobrenja obvezan je najmanje jednom u 12 mjeseci u odnosu na PPPO izraditi procjenu izloženosti krađi i sabotaži nuklearnih materijala i radioaktivnih izvora 1. kategorije, te sabotaži za ono postrojenje koje obavlja ovlaštene djelatnosti s istim uključujući i postrojenja za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora, a s ciljem utvrđivanja učinkovitosti sustava nuklearnog osiguranja nositelja odobrenja.

4. CILJEVI NUKLEARNOG OSIGURANJA RADIOAKTIVNIH IZVORA, RADIOAKTIVNOG OTPADA I NUKLEARNIH MATERIJALA

Cilj nuklearnog osiguranja radioaktivnih izvora 1. kategorije, nuklearnog materijala I., II. i III. kategorije, visoko radioaktivnog otpada i postrojenja za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora

Članak 10.

(1) Nuklearno osiguranje radioaktivnih izvora 1. kategorije, nuklearnog materijala I., II. i III. kategorije, visoko radioaktivnog otpada i postrojenja za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora mora biti takvo da spriječi ugrožavanje nuklearnog osiguranja navedenih radioaktivnih izvora, nuklearnog materijala i radioaktivnog otpada tijekom njihova korištenja, čuvanja u spremištu za privremenu pohranu (u daljnjem tekstu: spremište), prijevoza i zbrinjavanja.

(2) U slučaju ugrožavanja nuklearnog osiguranja iz stavka 1. ovoga članka, nositelj odobrenja dužan je o tome bez odlaganja izvijestiti nadležne službe sukladno Planu nuklearnog osiguranja iz Priloga I. ovoga Pravilnika.

Cilj nuklearnog osiguranja radioaktivnih izvora 2. kategorije i srednje radioaktivnog otpada

Članak 11.

(1) Nuklearno osiguranje radioaktivnih izvora 2. kategorije i srednje radioaktivnog otpada mora biti takvo da svede na najmanju moguću mjeru mogućnost ugrožavanja nuklearnog osiguranja istih tijekom njihova korištenja, privremene pohrane, prijevoza i zbrinjavanja.

(2) U slučaju ugrožavanja nuklearnog osiguranja iz stavka 1. ovoga članka, nositelj odobrenja dužan je o tome bez odlaganja izvijestiti nadležne službe sukladno Planu nuklearnog osiguranja iz Priloga I. ovoga Pravilnika.

Cilj nuklearnog osiguranja radioaktivnih izvora 3. kategorije i nisko radioaktivnog otpada

Članak 12.

(1) Nuklearno osiguranje radioaktivnih izvora 3. kategorije i nisko radioaktivnog otpada mora biti takvo da smanji vjerojatnost ugrožavanja nuklearnog osiguranja istih tijekom njihova korištenja, privremene pohrane, prijevoza i zbrinjavanja.

(2) U slučaju ugrožavanja nuklearnog osiguranja iz stavka 1. ovoga članka, nositelj odobrenja dužan je o tome bez odlaganja izvijestiti nadležne službe sukladno Planu nuklearnog osiguranja iz Priloga I. ovoga Pravilnika.

Cilj nuklearnog osiguranja radioaktivnih izvora 4. i 5. kategorije

Članak 13.

(1) Nuklearno osiguranje radioaktivnih izvora 4. i 5. kategorije, vrlo nisko radioaktivnog otpada i vrlo kratkoživućeg radioaktivnog otpada mora biti takvo da osigura provedbu osnovnih zaštitnih mjera koje se provode pri upravljanju imovnom.

(2) U slučaju ugrožavanja nuklearnog osiguranja iz stavka 1. ovoga članka, nositelj odobrenja dužan je o tome bez odlaganja izvijestiti nadležne službe.

5. ZAHTJEVI NUKLEARNOG OSIGURANJA

Osnovni zahtjevi nuklearnog osiguranja

Članak 14.

(1) Nuklearno osiguranje mora osigurati odgovarajuću odgodu nakon otkrivanja pokušaja krađe ili sabotaže i upozoriti odgovarajuće snage da pokrenu odgovor prije nego počinitelj ugrozi zaštićenu metu.

(2) Nuklearno osiguranje mora biti isplanirano tako da se primjenom minimizira mogućnost sabotaže od strane unutarnjeg počinitelja kao i krađe koju isti može počiniti.

(3) Nuklearno osiguranje mora biti tako isplanirano da zadrži svoju učinkovitost u svim vremenskim uvjetima, u svakom dijelu dana i u svakoj fazi korištenja, prijevoza i zbrinjavanja.

(4) Funkcija otkrivanja i odgovora u sklopu nuklearnog osiguranja mora biti u skladu s principom obrane po dubini.

(5) Informacije pomoću kojih potencijalni počinitelj može smanjiti učinkovitost nuklearnog osiguranja moraju se zaštiti i s njima se mora postupati u skladu s propisima koji uređuju tajnost podataka.

(6) Nuklearno osiguranje mora biti planirano i primijenjeno tako da je usklađeno sa zahtjevima i tehničkim rješenjima nuklearne sigurnosti, radiološke sigurnosti, zaštite na radu te mjerama zaštite i postupanja u slučaju izvanrednog događaja.

Razine nuklearnog osiguranja

Članak 15.

(1) Tijekom korištenja, prijevoza i zbrinjavanja nuklearnih materijala, radioaktivnih izvora i radioaktivnog otpada uspostavljaju se četiri razine nuklearnog osiguranja osiguravajući:

a) na razini A: sprječavanje sabotaže i krađe

b) na razini B: smanjenje mogućnosti sabotaže i krađe

c) na razini C: smanjenje vjerojatnosti krađe i sabotaže

d) na razini D: primjena osnovnih zaštitnih mjera (npr. razborito upravljanje).

(2) Razina A primjenjuje se na korištenje, privremenu pohranu i prijevoz radioaktivnih izvora 1. kategorije, nuklearnog materijala I., II. i III. kategorije, visoko radioaktivnog otpada te na postrojenja za zbrinjavanje radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora.

(3) Razina B primjenjuje se na korištenje, privremenu pohranu i prijevoz radioaktivnih izvora 2. kategorije i srednje radioaktivnog otpada.